אין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית • **מכבוד שמים** • שהרי פני יוצרו אינו מקבל אלא שחרית וערבית ואינו אלא אדעתיה ורצה לפרש דדין זה אינו עהג אלא באותם הדרין בבית הרב דמסתמא עמדו שחרית וערבית לתלמידים ניטרא גרסינן: **ועוד לא יהיה נרשע** • אין טוב אלא תורה "שנאמר תורה אור" כי לקח טוב" אלמא תלמודו משתכח ולא יאריך ימים אלא כגון מה טעם לפי שאינו ירא מלפני ה' ומורא זו קימה היא כדמפרש ואזיל: **מורא רבים** • דגבי רבים נמי כתיב (ויקרא כה) אל תקח מאתו וגו' וירא וכן גבי משקלות (דברים כה) אבן שלמה ולדק וכו': **פני פני גמר** • כתיב הכא "מלפני" וכתיב התם (ויקרא יט) "מפני שיבה": **ופוא רבו** • הכן רבו של אביו: **מקמי אבוך** • ואינ"ג דרב יהודה רביה דרב יחזקאל אבוה דהוה כדאמרי' לעיל (דף נב.) אבא לא תתניא הכי: **אלא מאי קאמר ליה** • אמאי צריך לאזהורי לו לאו למילף מינה הוראה בעלמא דאף על פי שאוה רבו מיב

מפני בני • קס"ד דה"ק אני רבו של בני ולא הייתי כדי לעמוד מפניו אלא מפני שנתחתן בנשיא ומדקאמר אני אינו כדי ס"מ דאיתא היה כדי שהיה תלמידו הוה ליה למיקס: **ה"ק** • כלומר אינו כדי דקאמר, לאו משום גדולת תורה הוא אלא מפני שהוא אביו קאמר, דאין אב כדי לעמוד מפני הבן: **רכוב כמהלך דמי** • רבו רכוב, כמהלך דמי וצריך לעמוד מפניו: **או לאו** • כמהלך דמי אלא כיושב, דבתריה דילה אזלינן והא קא יתיב: ה"ג להך ברייתא בת"כ [קמא יושב תחת האילן, וטהור עומד, טמא, טמא עומד תחת האילן וטהור יושב, טהור וטמא יושב, הטהור טמא וכן באבן המגוגעת ויליף לה מקרא דאין מעורע מטמא טהור הנכנס עמו לאהל אלא א"כ יושב המעורע וריש"א דברייתא הכי איתא [מתוך למתרה מושבו מושבו טמא, מקבלו אמרו הטמא יושב תחת האילן כו'] : **טמא עומד תחת האילן וטהור יושב, וטהור** • דישיבת טהור לא מהני אלא ישיבת טמא : **וכן באבן המגוגעת** • ואדם מושאה תחת האילן וטהור יושב תחת האילן לא טמא הטהור עד שיושב בשאר האבן, ואם יושב עשה האבן טמא הטהור ואפי' הוא עומד : **ואם אומרת** • מדקתני "וכן באבן המגוגעת" **רכוב כמהלך דמי** • דאלו בתריה דידיה אזלינן אלא בתר הבא הטמאה אזלינן דאי בתר דידה אזלינן אפילו לא יושב טמא הטהור דהא איהי מיהא יתבא בתקון

"אין תלמיד חכם רשאי לעמוד מפני רבו אלא שחרית וערבית כדי שלא יהיה כבודו מרובה מכבוד שמים מיתיבי "ר' שמעון בן אלעזר אומר מנין לזקן שלא יטריח ת"ל זקן ויראת" ואי אמרת שחרית וערבית בלבד אמאי לא ניטרח חיובא הוא, אלא לאו כולי יומא? לא, לעולם שחרית וערבית בלבד ואפ"ה כמה דאפשר ליה, לא ניטרח. אמר ר' אלעזר כל ת"ח שאין עומד מפני רבו נקרא רשע ואינו מאריך ימים ותלמודו משתכח שנאמר "וטוב" לא יהיה לרשע ולא יאריך ימים כצל, אשר איננו ירא מלפני (דאלהים) מורא זו איני יודע—מהו כשהוא אומר "ויראת מאלהיך" הרי 'מורא' זו קימה ואימא מוראת רבית, ומוראת משקלות? ר' אלעזר יפני פני גמר—ארבעיא לה: בנו והוא רבו מהו—לעמוד מפני אביו? ת"ש דאמר ליה שמואל לרב *יהודה *שיננא יקום מקמי אבוך ושאני רב יחזקאל דבעל מעשים הוה דאפילו מר שמואל נמי קאים מקמיה ואלא מאי קאמר ליה? הכי קאמר ליה "זימנין דאתי מאחורי קום את מקמיה ולא* תיחוש ליקרא דידי" ארבעיא לה: בנו והוא רבו מהו שיעמוד אביו מפניו? ת"ש דאמר ר' יהושע בן לוי אני אינו כדי לעמוד מפני בני אלא משום כבוד בית נשיא, טעמא דאנא רביה, הא איהו רבאי קאימנא מקמיה, ה"ק אני אינו כדי לעמוד מפני בני ואפילו הוא רבאי—דהא אנא אבוה, אלא משום כבוד בית נשיא ארבעיא לה: רכוב כמהלך דמי או לא? אמר אביי ת"ש "[א] טמא יושב תחת האילן וטהור עומד, טמא, טמא עומד תחת האילן וטהור יושב, טהור וטמא יושב, הטהור טמא ובן באבן המגוגעת ואמר רב נחמן בר כהן ואת אומרת "רכוב כמהלך דמי ש"מ ארבעיא לה: מהו לעמוד מפני ספר תורה ר' חלקיה ור' סימון ור' אלעזר אמרי קל וחומר *מפני לומדיה עומדים, מפניה לא כל שכן, ר' אלעי ור' יעקב בר זבדי הוו יתבי, חליף ואזיל ר' שמעון בר אבא וקמו מקמיה, אמר להו: חדא דאתון חכימי ואנא חבר, ועוד כלום תורה עומדת מפני לומדיה? סבר לה כר' אלעזר דאמר ר' אלעזר "אין ת"ח רשאי לעמוד מפני רבו בשעה שעוסק בתורה", *ליטיט עלה אביי: "והביטו אחרי משה עד בואו האהלה" ר' אמי ור' יצחק נפחא *חד אמר לגנאי וחד אמר לשבח מאן דאמר לגנאי כדאיתא מ"ד לשבח אמר? חזקיה אמר לי ר' חנינא בריה דר' אבהו א"ר אבהו א"ר אבדימי דמן חיפא "חלם עובר, עומד מלפניו ד' אמות וכיון שעבר ד' אמות יושב "אב ב"ד עובר, עומד מלפניו מלא עיניו, וכיון שעבר ד' אמות יושב, נשיא עובר, עומד מלפניו מלא עיניו ואינו יושב עד שישב במקומו שנאמר "והביטו אחרי משה עד בואו האהלה": *כל מצות עשה שהזמן גרמא וכו' : ת"ר איזהו מצות עשה שהזמן גרמא? סוכה ולולב שופר וציצית ותפילין

לו בכתיפו של זה הטשאה: **מהו לעמוד** • מי מיחייב למיקס לו לא: **תורה עומדת מפני לומדיה** • בתמיה לפי שעמוקים בדבר הלכה היו קרי להו לדידהו תורה עצמה ולדידיה קרי לומדיה: **נייע עלה אביי** • אהך דרבי אלעזר כל מאן דליית ליה: **כדאיתא** • משום דדבר מגונה הוא לא רצה לפרשמה והכי הוא מפורש *במדרש רבי תנחומא רלו כמה עביס שוקין כמה לוחרו שמן הכל משלמו: **עומד מלפניו** • משמתחיל ליכנס לתוך חרבע אמות ואינו יושב עד שיעבור הימנו חרבע אמות הנמות: **שנאמר והביטו אחרי משה** • ומשה כשיא היה: ותפילין

תוס' ר"י הזקן אפ"ה לא נטרח שחרית וערבית: מקמיאבון ורב יהודה היה רבו שלמדו כי הוה תני לרמי בריה הנשרפין בנסקלין והוה תני ליה נסקלין בנשרפין כדא' באלו הן הנשרפין ולעיל מייתי לה בנמרא אבב גרדא: כמהלך וחייב לעמוד ופסק הר"ש כפשט המיסרא דשמואל דמשמע אפי' בנו רבו עומד מפני אביו ואינו עומד מפניו שהזמן גרמא כלום שזמן קבוע לעשות המצוה והזמן גורם עשייתה •

הגהות הגר"א [א] גמ' טמא יושב כו', עי' בטפח דף כה: דברכות

[ע"ל נב:]

[ברכות ה:]

[ע"ל נב:]

[ע"ל נב:]

[ע"ל נב